

ЖЕНСКИ СВЕТ.

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

ВЛАСНИК:

ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ:

АРКАДИЈЕ ВАРАЂАНИН.

ИЗЛАЗИ:

сваког 1. дана у месецу на целом табаку.

Цена је годишња 1 фор.; за Србију 2½ динара.

Рукописи и претплата шаљу се на уредништво.

НАУЧНА ЂЕРЕТАЊА.

Од дра Николе Вучетића у Шанцу.

(Свршетак).

И ма ти лешше од једне шољице доброг чаја, рећи ће Иванка, само кад је добра врста. Мој Паја је велики избирач, за то ћете га и видети, где разгледа трговине, док не нађе најбољу врсту. Какав је ово, Савка, чај, је ли неко или сучонг?

Мој Милан, рећи ће Савка, добија га преко једног пријатеља од једне московске радње, прави је руски чај, а доста је добар.

Ја купујем од неке хамбуршке фирме, а неко време сам трошила и руски чај, рећи ће Павлија, па бих чисто рекла, да ми је свеједно, а и мој Милоје баш не налази никакве разлике. У осталом, морам признати, да и не знам, где се ови чајеви управо добијају. Биће, по свој прилици, у Кини, па ће називи бити само по земљама, у којима се у велико продаје.

Како да не знаш то, укори је Милоје, па знаш, да Кинези обрађују и разашилу чај делом преко Русије, а делом преко мора.

Па лако је теби знати, упадне му у реч Јоца, ти се бавиш природним наукама, те мислиш, кад ти знаш, да зна цео свет.

Је ли, Љубице, тако и теби изгледају ови разговори чисто празни.

О, за што, браца Јоцо? прихвати Љубица, а сви упреше очи у њу, нарочито пак Душица. Ја волим, кад видим, да се води разговор о оном, о чем сам ја са свим обавештена, лако онда могу распознати рђаве назоре, који где у којим питањима постоје. Госпођа Павлија искрено признаје, да не зна извесно, где се чај добија. Она има право, кад мисли, да се чај култивире у Кини. То и јесте, и то већином; али исто тако у Тонкингу, Кохинхину и у Јапану, а од неког времена и у Индији, нарочито британској и на Јави, за тим и у Бразилији.

Па за што га онда зову руским чајем, запитаће радознано Иванка, кад у Русији не расте?

Е па за то, што га добијамо преко Русије, сувим путем, упадне у реч Милоје.

Да богме, прихвати Љубица. Већином се доважа чај у Европу морем преко Енглеске и Хамбурга и зову га кинеским чајем. Добар део пак изважа се из Тијен-

*Светислав
Радуловић*

*5^{та} фебруар
1895*

*Светислав
Радуловић*

цина, пекиншке луке у провинцији Печили, преко вароши Калгана, на монголској граници, Урге, главнога монголског места и Кијакте, на кинеској граници у руској Азији, караванама у Русију, дакле сувим путем и тај чај називају руским или караванским.

Па има ли какве разлике у тим чајевима, као на команду запита Бранко, Станоје и Петрија, а сви остали упрли очи у Љубицу.

Да богме да има, упадне у реч Милоје, руски је бољи, неје био извргнут влази.

Најбољи се чај добија у Кини, рећи ће Љубица и то између 27. и 33. степена северне ширине. Извоз, било сувим или морем, не мења много својства чајева. По спремању чаја разликујемо и његова својства.

Да, према томе имамо црни и зелени чај, упадне јој у реч Милоје.

Јесте, јесте, рећи ће Љубица. Главне две врсте чаја су црни и зелени чај. Побрано лишће са чајнога дрвца метне се на гвоздене плоче, угрејане изнад ватре од дрвенога угља и меша се ту непрестано неколико минута, за тим се наспе на један сто и ту се рукама ваља и гњечи у читавим хршицама. Том процедуром изгуби лишће воду, уковрчи се и уваља. После тога се простре на чаршаве и метне на сунце, па се иза тога опет извргне топлоти. За сат и по готово је то сушење и онда се очисти од уломака гранчица; тако га Кинези троше, а за извоз га још фарбају једном мешавином од плаве, беле и жуте боје (чивита, гипса и жутњака).

Дакле и чај бојадишу, примети Душица, баш као и кафу? Само што кафу бојадишу веома шткодљивим сунстанцијама, а чај не, више ваља боје ради?

Да богме, дода Љубица, и застане, као да се размишљала нешто.

А како добивају црни чај? запита Душица.

Црни чај се добива исто тако као и зелени, рећи ће Љубица, само што набрано лишће, пре него што се извргне сушењу и ваљању, увене и лежи на једној гомили, где се подвргне некој врсти врења.

Да ли чај има свој нарочити мирис,

запитаће Душица, или га добија тек тим сушењем, као и кафа свој пржењем?

Да богме да има, упадне у реч Милоје, можете само примирисати, па ћете осетити врло пријатан мирис.

Оно јесте, прихвати отежући Љубица; али неким врстама за извоз додају мирисаве цветове разноврсних биљака, нарочито од наранче, јасмина и руже и, пре него што се чај разашље, поваде те цветове. Иначе мирис се чаја сушењем не мења.

Према томе чај има ипак свој особити мирис? Запитаће Петрија, или је овај мирис увек од доданих цветова?

Добар чај, коме несу додавали никаквих мирисавих цветова, одговори Љубица, има неки особити мирис и, кад се од њега шурењем направи чај за пиће, потпуно је бистар, нешто горчи и незнатно купи уста.

Је л' те, госпођице, запита радознало Душица, сигурно ће бити у чају какво ароматично уље, као и у кафи, од кога је тај мирис?

Да богме да јесте, рекне Љубица, и жућкасте је боје, а има га више у зеленом, него у црном чају. Што је укус нагорак, то је пак од кофејина, кога зову и тејин, који се налази у разним врстама у разној количини од 1—4% и то га има у најгорим врстама највише. Зелени чај га има мање у бољим врстама, а црни у лошијим.

Али, госпођице, ја сам, истина, слушао у трговинама за те називе, те се рекне кинески или руски чај, рећи ће Паја, али се обично спомињу други називи, као Сучонг, Пеко, Улонг итд.

То је по местима, где се чај добива, рећи ће у кратко Милоје, а праве су врсте зелени или црни чај, иначе кинески или руски.

Да, да, рећи ће Љубица, гледајући преда се. Те две главне врсте, црни и зелени чај, имају врло много подврста са врло разноврсним ценама, а и каквоћама. Ти називи долазе од места, где се сабира лишће, од времена, кад се сабира, дакле од развоја његовог, од боје, мириса, укуса итд. Од зеленог чаја су спомена вредне врсте: империјал или перл, тонкај, генпаудер, хајзан итд., а од црнога пак су најпознатији: пеко, сучонг, улонг и конгу.

А које су управо најлошије врсте? Запитаће Душица. Ви сте мало пре рекли, да у тим врстама има много кофејина.

Најгоре врсте, прихвати Љубица, зову се бохеја или бу-чај и састоје се или из црнога или зеленога чаја; ту је лишће неуваљано, само смежурано, а делимице су само комадићи лишћа са дршцима и другим примесима.

Да, да, отуда је и такозвани цигљани чај, упадне у реч Милоје, с којим много у Русији тргују.

Ах, да, надовеже Љубица, тај се много фабрицира у кинеској провинцији Хупеју, где посредују руски агенти и прави се од отпадака и пабирака при прављењу чаја. То су вам комађа од пресована лишћа из дршкова у виду црепа на крову.

Код нас се ваљда не троши та врста чаја? Запита радознано Душица.

Не, одговори Љубица, јако много га троше номадски народи у централној и северној Азији. Код Монгола и Татара утупају га у прах, помешају са тврдом степском водом, додају соли и масти, за тим мешају ту течност са млеком, маслом и мало прженим брашном, те то једу.

Боже мој, па и тако праве чај! примети Милена, која је до сад само слушала. Па да богме, и ми га често пијемо са млеком.

Истина је, тетка, дода Љубица, чају додају код нас млеко, рум, вино, лимунуво киселину; али све је то по навици, све то квари и ремети права чајева својства. Шта више и шећер ремети његове праве особине, али због укуса шећер се мора употребити. Све остало је управо излишно; ко хоће да се наслађава чајем, тај се мора тих додатака ослободити.

А како је управо најбоље чај спремати? Запита Јованка Мени се боље допада, кад га мало ошурим, него кад га пустим, да се дуго кисели.

Без сумње, прихвати Љубица, најбољи ћете чај добити, кад га оставите у затвореном суду, као што је, ето, чајник, утупају вреле воде кроз пет минута. Толико је доста, да пређу у воду делови из чаја, који дају мирис и дејство. Самовар са чајником вам за то у истини најподесније

може послужити. Кад се чај кува, или дуго пари, буде горак и опор.

Да ли је јача једна шољица чаја, запитаће Бранко, или једна шољица кафе?

Па чај је свакојако јачи, одговори Јатане, Милоје и Јоца као у један глас.

У једној шољници кафе, где се укува 15 грама кафе, пређу до 4 грама растворљивих супстанција у течност, у којима има 0.26 грама кофејина, примети Душица. То сам чула пре од госпођице Љубице, а како ће бити са чајем, госпођице?

Код доброг чаја, рећи ће Љубица, прелазе 33% од сувога чаја у воду, одатле 1.33% кофејина; дакле, где се скува, рецимо, 5 – 6 грама чаја, биће кофејина толико исто, колико и у 17 грама кафе. Наравно, код свију врста неје то једнако; шта више има у трговини, поред споменутих разних врста чаја, и фалсификата.

Шта, дакле и чај фалсификују? повикаше у глас Јованка, Милена и Анђелија.

О, још те како! одговори Милоје.

Шта више, и сами Кинези се баве тим занатом, примети Љубица, а и иначе у трговини се фалсификује чај у велико. Најчешће мешају лошије врсте са бољим. Исто тако се меша, нарочито у великим варошима, већ употребљиван чај са неупотребљеним; у Лондону има и пр. неколико фабрика, које се искључиво тиме баве. Иначе додају и лишће других биљака.

Шта зар и лишће других биљака мешају са чајем? Запита зачуђено Јованка.

Да богме, одврати Љубица; лишће од врбе и трњине доста је налик на чајев лист, па га и мешају са њиме. За тим домеђу и лишће од раста, букве, кестена, зове, јагода и платана. Већ и Кинези домеђу често лист од једне врсте камелије и хлоранта биљке. Такав чај зову они лије, што ће рећи лажни чај.

Па како се ту можемо разазнати? запита Душица.

Ваљда ће се моћи лишће распознати, не ће бити, да је и једно од тога лишћа са свим једнако са чајевим, примети Даница, која је до сада пажљиво слушала, што се говори.

Да богме, по лишћу, рекне Милоје.

Ако хоћете, да се уверите, да ли у

чају има другог лишћа осим чајева, настави Љубица, најбоље ћете урадити, ако лишће расквасите, па на стаклу раширите и онда гледите, како изгледа. Ту ваља, да богме, знати, како чајев лист изгледа. Збиља, го спођо, молим вас за тај чајник.

Госпођа Савка јој дода чајник, Љубица извади пажљиво један лист из истога и рашири га на тањиру, па настави:

Као што знате, лишће ово расте на чајном дрвцу (Thea chinensis), коме је порекло у Асаму, британској источно-индијској провинцији на Доњој Брахмапутри; вековима већ негује се оно широм целе Кине, у Јапану, а од некога времена и на другим местима, као што сам већ споменула. Лист је овај, као што видите дугуљаст, на рубовима на ситно изрецкан као тестера, 6—10 см. дуг са једним главним живцем и више побочних живаца, који одилазе од главнога готово под правим куглом. Док је још свеж, дебео је, крут као кожа, тамно зелен. Сасма младо лишће има оздо свион облачић. Кад не изгледа лист овако, онда је јасно, да је мешавина.

То је још и помози боже, рећи ће Савка, али шта ћемо, ако су додали већ некуваног чаја?

То је већ теже, одговори Љубица, ту је тежак хемијски задатак, да се определи садржина кофејина, и то већ могу само они решити, који се искључиво тиме занимају т. ј. хемичари, за то се и ваља у сумњивим случајевима на њих обратити.

Баш кад смо у разговору, ја бих волела знати, да ли се чај почео пре код нас трошити него кафа? запита Душица.

Па кафа пре, упадне у реч Милоје.

Да богме, прихвати Љубица. Истина, у Кини, Татарској и Перзији трошио се чај од вајкада; али у Европи се распрострло пиће чаја тек у осамнаестом веку. Први пут су га пренели трговци у Русију мислим 1638. год., 1660. г. пренет је у трговину у Холандију, а 1680. г. у Енглеску. Од то доба се већ трговином разнашао и распростирао све већма и већма.

Дакле први чај дошао је у Европу преко Русије, рекне као за се Милан.

Верујте, примети Станоје, то му и

јесте прави пут за Европу, само док се догради сибирска жељезница.

Без сумње, рекне Љубица, и ако не сав, али велики део удариће онда путем преко Русије, а то неје маленкост, кад узмете, да сама Кина шаље морем годишње на тридесет милијона килограма чаја што у Европу, што у друге делове света!

Шта, тридесет милијона килограма! узвикнуше неки зачуђено

Да, да, тридесет милијона, рећи ће Љубица, сама Кина и то морем, а шта још караванама за Русију!

У то уђе на врата доктор Јова, Петријин муж, који се беше толико задржао. Поздрави се, приђе Петрији, нешто јој рече на ухо и седе извињујући се, што се у редакцији задржао преко очекивања дуго.

Заиста, Јово, рећи ће Петрија, штета, што неси био ту, занимљиво беше вече. Толико сам се са слашћу наслушала; често сам помишљала на твоја приповедања са предавања твојих. Реч је била о чају.

Па дајте и мени једну шољу, рећи ће шаљиво Јова, кад је већ о њему реч, ваљда не ће шкодити.

Збиља, да ли је чај пробитачно пити, или ваља држати меру, као и код кафе, запита Анђелија.

Чај дејствује, рећи ће Љубица, исто тако као и кафа, то ће најбоље господин доктор посведочити и разјаснити моћи, а нешто је у главном блажији од кафе.

Истина је, прихвати доктор; дејство чаја је са свим једнако дејству кафе: мишљење буде живахније и лакше, човек се расани и боље се осећа. Наравно, што се сна тиче, ту неје код свију људи једнако, то је индивидуално.

Тако је исто и код кафе, упадне у реч Душица; мени је све једно или пила чај или кафу, ја увек добро спавам.

Е па да богме, рекне доктор; код неких опет наступи неко узнемирење, дрхтавица, превртање у кревету и умор.

Ја не знам ваша разлагања, рећи ће Милан; али ја, кад назебем, попијем моју шољицу чаја, изнојим се људски, па ми је онда сутра дан добро.

Веруј, рећи ће доктор, ту ти је нај

мање помогао чај већ је ту дејство топле воде.

Да богме, примети Љубица, шта више чај је ту мање од користи него обичан чај од липова или зовина цвета.

Свакојачко, надовеже узбиљено доктор, јер, ако нема ватре и запаљења каквога, онда је узрујаност, коју чај произвађа, ако не шткодљива, али бар непотребна.

Драги докторе, рећи ће Станоје, гледећи на сат, ти си се рашћеретао, јер си доцкан дошао, али време би било, да се иде кући, јер је већ пола један.

Сви се зачудише.

Збиља, вече нам је тако брзо прошло, да ни приметили несмо, рећи ће Милоје, па ми дозволите, да, у част женским, по-

здравим нашег младог научењака, госпођицу Љубицу, изражавајући своје дивљење темељитости и свестраности, којом она влада у својој струци. Честитајући њој, у души ми се рађа слика будућности, у којој ће жена моћи добити исто образовање, које и мушки, а да ће га она умети корисно употребити, сведок је и наша млада научењакиња.

Живела! Живела! одговорише сви у глас и стадоше се дизати иза триезе.

Лаку ноћ!... Хвала!... Добро спавање!... То су уживања!... То је забава!... То је вече!... Добру ноћ!... Те су се речи могле чути из великога жатора, који је при опраштању наступио.

НАШЕ ОГЛЕДАЛО.

Пише: Јов. З. Медурић.

(Наставак.)

„Ја сам родољуб!“ „Ја сам Српкиња!“ то су одиста похвални изрази. Ал зар не би добро било, да видимо, не грешимо ли ми што против тога? Треба! С тог разлога знашам ево само оно, што сам у току десет година чуо и видео. Овим бих желео само једно постићи, а то је, да свако озбиљно размисли, да ли у овом огледалу не види што од свога, па ако види да збаци то са себе.

Прелазим на саму ствар. Пуштам прво наше женскиње да се огледају, за тим ћу нашу господу, да не бих на жао учинио поштованим Српкињама.

I.

Пре три године, добротом једне моје пријатељице, дошло ми је до руку писмо једне Српкиње, које је писала пријатељици својој. Писмо је писано српски са немачким речима уплетано, па и то неправилно немачки. Из тога писма вадим само ово:

„Либе Марија! Хтела сам ти одавна писати, абер разни арбајти нису ми дали цајта. Ја ти се либе швестер провађам сер гут! У среду смо аусфуровали са херкадетом, вајст, ер ист со херциг! итд.

Писмо завршује овако:

„По овоме писму можеш већ видети, колико сам у немачком језику напредовала. Само да хоће либер хергот дати, да те иберашујем са немачким писмом, ал онда ти баш нећу више српски писати“.

И ко ово прочита, може да рече: па то је та једна! Ја вас подсећам на онота пастира из св. писма, који је 99 комада оваца оставио за љубав оне једне изгубљене. И ми морамо бити такви пастири, јер кад би једну по једну овчицу губили. Бога ми, брзо би пропало наше не баш велико стадо. Но пођимо даље.

„Знате, рећи ће српска мајка, морам са дететом немачки да говорим, без тога се не може ступити у „отмено“ друштво. А томе је све мој муж крив, што није хтео дете у кластер дати. На последњој забави мал' у земљу пропала нисам, кад ме је капетан Шнајдер упитао: Гнедиге! чудим се, да ваша госпођица ћерка незна немачки!“

И заиста, све се употреби да научи језик стран. Па да видите већ је почела и немачке „класикере“ да чита, врло пахко учи, чудо је разборита! — И заиста знаде већ много израза, по којима се види, да је на путу напредовања. „Ајнемовати, шен, штолц, еlegant, гемитлих, сис, сер гут,

херцлих, штрикати, габловати, аусфоровати, кис ди ханд итд, то су изрази са којима хоће да се покаже „нобл“. — Прочитала је и ког „класикера“ а не зна да имамо дивне народне песме, којима се много напреднији народи диве; не зна да имамо: Змаја, Његоша, Бранка, Јакшића, Ненадовића итд. Па сад још клавир, два три комада Вагнерова и Шопенова, и онда нам је „лепа“ наша Српкиња у сваком духу васпитана, само не у духу онога народа, из чије је средине поникла. Па ако Бог да, она ће исто тако, кад српском матером постане, васпитати још из раније своје ћери, да не би као добра мати у отменом друштву црвенила, као оно њена, пред капетаном Шнајдером!

И може ли се човек надати чему од тако васпитане Српкиње? Не! Њена деца, ако јој је Бог подари, још ће више оладнети према своме, и тако мало по мало изгубићемо неколико чланова наше не баш велике војске!

А шта ће тата рећи? Ништа! Он вам је добар као добар дан. Ето, јуче је дошао у место учитељ француског језика, учи и клавир, даје по један сат на дан, а плаћа му се „само“ 15 фор. месечно. То чула и наша Мила, па ће мами: „слатка мамице говори тати да и ја учим!“

Тата дошао из радње; посао слабо иде, издатци огромни. Данас га мама љубазно предусрела: Шта ти је „либер ман?“ Ти си ми нешто „трауриг!“ — На ове лепе речи тата се насмешио, а после тог осмеха мама настави: А јеси л' чуо, да је овде учитељ француског језика? Зна и клавир. Плаћа му се *само* 15 фор. месечно. Дете чуло па би да учи... како ти мислиш? Ја мислим да је дамо, ко зна какву ће „каријеру“ правити!“

Тата у лицу променуо боју. Зна он како му је тешко на овако време најнужније издатке покривати, а ево сада не зна шта ће. Мислио, мислио дуго, дубоко уздахнуо па рекао: „добро — може!“ Сад је мир у кући, жеља је испуњена. Мама и слатка ћерка изгубили су црте, које су биле знак негодовања, проти оному, који се назива глава куће, а не може да одржи

углед своје породице! Добри тата учинио је свему задоста. Наша Мила ужива, а и како да не! Сад ће моћи и француске „класикере“ да чита, сад ће српски дом поред немачких дела, красити и француска!

Мама ће после подне у визиту код госпође Марије. Није одавна тамо била и ако се не вара има већ једно два-три дана; сад има новости па ће баш мало отићи.

„Гутт таг! О, вајст либе, нисам ти могла доћи све неки „арбајти... Знаш ли етвас најес? Наша ће Мила учити француски! Кажем баш данас оном мом „матором“ треба дете да учи, ко зна какву ће каријеру правити? Ето капетан Шнајдер најрађе се на балови с њоме забавља!“

Госпођа Марија завиди јој што спомену капетана, ал неће дати да се то позна, него најљубазније рече:

„Ес врајт мих! Морам и ја говорити за Јулку моме мужу!“ — Тако се још мало, к'о обично, разговарали, па свако себи.

У недељу ће бити код Миле јаузна. Биће њене друге и „учитељ“ француског језика и сви „хаусфрајди“.

Како која година, све горе ишао рад. Издатци су све већи, а приход све мањи. Док беше блага, било је „јаузна“ били су на „јаузна“. Радња је пала, срушио ју је огромни издатак. Нема пара, а од клавира и класикера — сад нема ништа. Сад се класикери шаљу у књижару да их књижар откупи, ну не сме знати, које то послао. Милин је углед пао, јер је пало имање. Истина, она је остала она иста Мила, ал имање није ту! Сад ће може у оно друштво у које је пре могла, и она се несретном осећа.

Руку на срце па признајмо, да нас има таквих. И још смо слепи код очију, па не видимо: како и на који начин пропадамо. Уместо клавира, класикера немачких и француских, да су научили Милу: да је српски језик најлепши, да је новчић већи од форинте, ко га ценити знаде, да су јој сладили скромне и дивне обичаје српске, а раскош да су јој опадали, наша би Мила, сретнија била!

(Наставиће се).

БЕЛЕШКЕ

ИЗ ШКОЛЕ.

Српски језик у турским средњим школама. Висока порта (влада турска) издала је у почетку ове школ. 1894. — 5. г наредбу, да се у свим средњим школама (гимназијама и др.) у Старој Србији и Македонији, заведе српски или македонско-словенски језик као обвезан предмет.

Школе у Турској. У европској Турској има на 30.000 школа, од којих је подигао и основао данашњи султан Абдул Хамид Хан II. 15.000. Међу многим вишим и стручним школама има и девојачка учитељска школа близу Цариграда у Галати, а у самом Цариграду има за девојке уметничка школа, обртна (трговачка) школа и сиротиште. Данашњи султан полаже сву бригу, да његови поданици не заостану у просвети иза осталих европских народа.

400 година навршује се ове године, како је узаконено присиљно обучавање деце. Покушаји су бивали за то и раније, али су остали без успеха, па чак ни жестоки Карло Велики није могао да изведе ту намеру. Први таки закон донела је Шведска и извела га је, а за њом су после и остале европске државе пошле, те данас још само у турским провинцијама нема тог закона. Док је у свим осталим европским државама заведен; па и ако се не може баш потпуно да изведе, тек је помогло много, да је просвета у народ шира обима ухватила.

ИЗ ДРУШТВА.

Добротворна Задруга Сркиња у В. Ђикинди имаће своју ред. глав. скупштину на Сретеније 2. (14.) фебруара о. г.

Добротворна Задруга Сркиња Суботичкиња изабрала је за своје почасне чланове г. А. Хаџића секретара „Матице Српске“ и гђу Јозефу Војнић-Лукача рођ. Семзе.

Добротворна Задруга Сркиња Панчевкиња. Имала је своју прву редовну главну скупштину 15. јануара о. г., где се у смислу својих правила први пут конституисала. Задруга има сад 132 ред. чланице и 35 потпомажућих. Задруга је ова приредила и своју прву забаву 19. јануара о. г. у корист свога фонда, која је врло лепо испала и донела лепа материјална и морална успеха.

Добротворна Задруга Сркиња у Даљу приредила је своју забаву с томболом 28. јануара (9. фебруара) о. г. Чист приход намењен је сиромашној школ. деци.

Добротворна Задруга Сркиња у Вуковару припређује забаву у корист свога фонда на Сретеније о. г.

Извештени смо, да се Румљанке Сркиње до-

говарају, да оживе опет своју задругу, која је била заспала, не знамо којим поводом. Дична председница њена гђа Милица уд. Николајевића одлази из Н. Сада, где се била настанила, да пробуди тамо успавану љубав за добро свога рода и надамо се, да ћемо за који дан чути и отуда повољне гласове, јер су млађе и старије Српкиње тамо свим жаром одушевљене, да успоставе своју задругу.

Просветна Задруга Сркиња у Ст. Бечеју приредила је својим упокојеним члановима 31. децембра 1894. као на завршетку године, свечан парастос.

Сомборски српска певачка дружина приредила је лепу беседу с игранком у корист свога фонда 30. јануара (11. фебруара) о. г.

Београдско женско друштво тражи учитељицу ткања за наше разноврсно домаће српско платно. Расписало је стечај до краја фебруара о. г. и плаћа ће за први мах 72 динара месечно. За ову врсту рада нужно је поред вештине и знања, да зна дотична још читати и писати српски и рачунати толико, да може ову дужност вршити не само практично него и теоретично.

ЗАРАД ЗДРАВЉА.

Коприва као лек против реоме. Један руски богаташ добио у лову костобољу (ревматизам) и био је тако оболео, да није могао без туђе помоћи и без штапа ни да крочи, па се излечио за месец дана са обичном пољском копривом и сад хода лако као и пре. Он прича, да се од те болести ваља овако лечити. За 30—50 дана ваља свако јутро истрги са скорашњом зеленом копривом боно место. Испочетка је то, вели, доста непријатно, ал човек се мало по мало навикне на то. Вели даље, да је протекло већ 15 година, како се он излечио од костобоље на овај начин, па никад више није осетио бола и каже, да је тако и многе друге излечио. Од њега су примили и неки лечници тај лек те с успехом лече болеснике. Ово је врло прост и јевтин лек, па препоручујемо болнима, да с пролећа одмах покушају, шkodити не може, ако не помогне.

Има, који се лече од реоме и дивјим кестеном и то чине овако: Од дивјег кестена ваља откидати цвет један по један па на суво место у ладовини га осушити, и онда га у чисту флашу онако сувог метнути и чистим препарираним шпиритусом налити и на сувом месту оставити док не треба, употребљује се овако: оно место где боле добро са шпиритусом из флаше поквасити и дотле трти, док се не упије; а најпрактичније је то у вече чинити пре спавања.

Може се и више пута једно за другим мазати и трти, ако је нужно.

ЗА ДОМАЋИЦЕ

Проклијала земљака (кромпир) као пића. Знамо, да ова пред пролеће велике клице истера, особито пак у топлијим пивницама (подрумима); али је зато многи без икакве брига дају за храну разним домаћим животињама и ако се услед ње болест на њима појави, пре ће је ма чему другоме приписати, него баш тој проклијалости. А она је збиља често узрок веома опасним болештинама, којима су знаци: губитак воље за једом (апетита) у животиње, с обореном главом стоји пред јаслима, укочивши раскречене ноге, жиле јој нагло бију, а очи као да су камењене. Ако је изведемо у двориште, батрга се десно-лево, пада, па и стрпошта се. Чим се ово примети, нек се одмах престане с таквим храњењем и нека се само здрава и снажна пића употреби, те ће марвинче за недељу дана са свим да се поправи и постати, као што је и било. Да би се та болест избегла, ваља нам проклијалу земљаку од тога очистити, па је онда слободно можемо без опасности давати или обарати прво, да се отров, што те болештине проузрукује, и који се у клицама налази, утамани.

По „Р. Н. Н.“

Имп.

Против спрада од лампе. Много пута једи нас и љути онај тежак задах од светилке с каменитим уљем (петролеумом); али се истога на посве лак и прост начин ослободити можемо и то овако: стевак — пре него што уметнемо, потопити ваља у оцат (сирће), у ком нек буде око по дана, затим добро га испедивши, да се осуши. Уз то се захтева да огорео крај тако приправљеног фитиља сваког вечера одсечемо, па онда не ћемо никад ону непријатну сагу осетити.

„Р. Н. Н.“ Имп.

Како ћеш кромпир слати кад је мраз. Да би се могао кромпир (кртола) слати и кад је најјачи мраз, а да не промрзне, има једно са свим просто средство. Треба прво оне цакове замочити у хладну воду, у којима ће се кромпир слати. За тим их треба напунити кртолом и полити с поља цак опет хладном водом. Тако пакована кртола издржи најјачи мраз. Разлог је са свим природан. Влага сваку шупљику ткања на цаку испуни. А кад се та влага у шупљикама смрзне, онда тај лед с поља на цаку не пропушта хладноћу или боље не пропушта топлоту из цака односно из кртоле. Има крајева (Erzgebirge) где је овај начин паковања у зиму са свим уобичајен, само што се кртолом напуни сух цак, те преко овог се навуче у воду замочен цак, који је међу тим смрзнут. А ово ће на сваки начин још боље бити

РАЗНО.

Свети Сава у Новом Саду. Ове је године прослављен св. Сава у Новом Саду много свечаније но илаче, јер је с том прославом било спојено и отварање нове позорнице зграде, коју је називао наш родољуб и веленоседник г. *Лазар Дунђерски*. Позориште је врло лепо и укусно и сад се тек види, како је штета, што је саграђено у дворишту, а није на угледу.

Св. Савска прослава отпочела се службом божјом, у којој је чинодејествовао Њ. Високо преосвештенство епископ новосадског бачки г. *Герман Овачић*. После службе је свећена водица у гимназијској дворани од самог епископа и онда је говорио у славу светитељеву лепо и поучно г. *Мила Вучетић*, ученик VIII разреда, затим је професор г. А. М. Матић прочитао имена приложника и добротвора гимназијских, а г управитељ *Васа Пушић* држао је говор у спомен 100годишњице од рођења негдашњем управитељу ове гимназије и познатом књижевнику и славити покојном *Др. Јосифу Шафарику*.

После подне се продужила светковина у „Матици Српској“, где је г. *Др. М. Полит-Десанчић* држао леп говор у славу хрватског родољуба и великог историчара пок *Др. Фране Рачког*, као почасног члана „Матице Српске“ и члана књижевног одељења. Покојни Рачки припадао је и Србима, јер је једнаком љубављу грлио Србе као и Хрвате, те је заслужио, да му се ода почаст и признање и са српске стране. Коју је баш *Др. М. Полит*, као његов лични пријатељ и познавик и рчино у свом значајном говору, за који је добио захвалу и у записник књижевног одељења. На овој светковини као и у оној у гимназији, био је и наш женски свет многобројно заступљен.

Приликом ове светковине пријавио је лично ректор богословије карловачке пречасни г. *Ј. Вучковић*, да Његова Светост патријарх српски г. *Георгије Бранковић*, уписује за чланове „Матице Српске“: богословију карловачку, препарандије: сомборску, гор. карловачку и накрачку и српске велике гимназије у Карловцима и Новом Саду, а за себе доплаћује на оних 50 фор, што је уплатио још као прота сомборски 450 ф., те тако укупно полаже Матици у име чланарине 750 ф. Овај леп чин изазвао је у свим члановима Матичиним и присутној публици радосна осећања и повикало се у глас: живео, а на предлог председника решено, да се Њ. Светости за тај дар изда и писмена захвала.

У вече је била бјајна беседа гимназијска у новом народном позоришту, која се отворила са лепим прологом у славу и част родољуба г. *Лазе Дунђерског*, који је називао и онако лепо украсио ову зграду. По изговореном прологу, отпевала је цела гимназија свечано „многаја лета“, а публика га је поздравила са живео. После тог је настављена беседа, која је све задовољила и усхитила и песмом и свирком и декламацијама,

а публика је у знак свог признања и захвале извикала на завршетку највећег трудбеника око беседе професора г. Јована Грчића и довикнула му једнодушно живео. Беседа је донела и сјајна материјална успеха, јер чујемо, да је до тог вечера утекло које од улазница, које од доброволних прилога на 2500 фор. а. вр. — Публика се разишла весела тек у зору.

Фонд св. Саве. Од како је Њег. Светост патријарх српски г. Георгије Бранковић у својој божићној посланици поново нагласио потребу осивања фонда св. Саве, поче наш свет живље да се одзива тој установи; а у томе се надметашу наши старешине манастирске. Још никад нису наши манастири толиким свотама притицали просветном огњу, као што учинише уочи нове 1895. године приликом годишњег свог састанка на честитци нове године старешини и духовном архипастиру свом г. Георгију Бранковићу. Ту је здравица архимандрита крушедолског г. Гаврила Змејановића толико распламтила жар љубави према народној просвети, да се још тога вечера стекло од присутних 2020 ф. прилога за фонд св. Саве, а накнадно је притекло томе још 1000 ф од архимандрита београдског и мандатара будимског, 500 ф од епископа вршачког г. Нektарија.

Овај лепо пример почео је разбуктавати љубав за ову установу и код нашег народа и сад већ чујемо, да је и *царичевацка општина* дала на ту цел 40 ф., *суботичка општина* 1000 ф., *иришка* 150 ф.; а надамо се, да ће и друге наше општине, које још нису на ту страну ништа приложиле овим примерима упућени отворити недра своја, те по могућству досути уља у тај сасуд, да се не угаси светлост народне вероисповедне наставе ни у једном кутићу народа нашег.

Светосавске беседе и свечаности приређене су, мал те не, у свакој општини. У нашим крајевима се слави св. Саве већ од 30 и више година, а од како је почела слободније дисати Босна и Херцеговина, почео је и тамошњи народ да слави свога светитеља најодушевљеније; те земаљске власти почеше већ сузбијати то одушевљење.

Почаст. *Удружење свештенства монашког реда* у крајевини Србији желећи дати јавна доказа своје љубави и поштовања одликовало

је избором својих *почасних чланова* Њег. Светост патријарха *Георгија Бранковића* и архимандрита *гретешког г. Иларијона Рударца*, књижевника

Драга Смедеревац отлична и опште поштована учитељица в. бечкеречка прославила је 14. (26.) децембра пр. г. 20. годишњицу свог учитељског рада, Том приликом поздравио ју је учитељски збор под водством управитеља г. Др. Петровића; српску цркв. општину заступао је свештеник Стакић, добротворну задругу Сркиња заступао је њен тајник г. Сава Клес, а девојачко друштво предводила је гђица *Олга Матејић*. И ми поздрављамо ту отличну и образовану учитељицу нашу са најискренијим жељама, да и других 25 година истом снагом и вољом зрши своје ети учитељски позив, на славу и срећу народа и општине своје. Живела!

Одликовање Њег Величанство краљ Александра I. подарио је госп. *Јовану Борђевићу*, књижевнику и бившем министру просвете а тако и књижевнику *Матији Бану* орден св. Саве првог реда. Гђици *Сидрији Илић-Фамијевој*, нашој уметници на гласовиру орден св. Саве V. реда. Живели!

Одликовање. Султан цариградски одликовао је орденем Шефаката I. степена *госпођу Др. Владану Борђевићу*, српску посланиковицу у Цариграду.

Цар Никола II. Млади руски цар показао је делом, колико му на срцу лежи просвета и њени радници. Сад о новој години одредио је исти цар, да се из државне благајне издаје годишње 50.000 рубаља потпоре на сиромашне и изнемогле књижевнике, новинаре и научењаке, а 700.000 рубаља да се изда на потпомагање школа, што потпадају под управу руског свет. синода.

Славенска служба у рим. кат. цркви. Што се вековима тражило и искало у рим. кат. цркви, то се испунило лицем на нову рим. кат. годину у Црној Гори у граду Бару. Тамо се први пут на тај дан одслужила рим. кат. служба на старом славенском језику. Тим су нам постала браћа рим. кат. вере ближа и милија, јер се сад молимо Богу сви једнаким језиком. У том чину има највише заслуге витешки кнез Црне Горе Нека му је слава!

РАД ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА

Новосаткиња.

Одбор Добротворне Задруге Сркиња Новосаткиња имао је своју редовну седницу 31. дец. 1894. (12. јануара 1895. г.) под председништвом своје начелнице гђе Јулке Радовановићке.

Пошто су одостварена последња три записника, извести начелница одбор, да се пре 8 дана упокојила задругарка гђа Ана Димитријевић-

Румљанка и да ју је одбор изасланицима својим испратио до вечне куће, а на задружној кући вила се црна застава жалости пуна два дана. Одбор заводи тугу у свој записник за покојницом и устајањем одаје почаст.

Тајник извештава, да су искале Сркиње из Турије и Земуна наша друштвена правила за углед, јер су раде и оне да оснују у својим

местима добротворне задруге и јавља, да је послао, што се узима на повољно знања.

Исти извештава даље одбор, да су прегледачице с начелницом и њиме прегледале књиге и рачуне задружне из прошле 1894. године, које је водила задружна благајкиња гђа Софија Јевтићка и јавља, да је све у добром реду и да се нашло, да је цео приход задружни био 6390 фор. 88 н., а издавање: 2065 ф. 86 н. По томе је сувишак: 4324 ф. 22 н., од којих је уложено на приплод: 3984 ф. 61 н., а готовина у каси: 339 ф. 61 н., што се узело на повољно знање и наредило, да се ти рачуни посебно штампају и са позивницама на главну скупштину разашилу свима задругаркама.

Пре но што се прешло на састављање прорачуна за идућу 1895. г., повео се разговор о забавишту друштвеном. И пошто се искусило, да је у тој школици сваким даном мање деце, те чести дани бивају, кад нема више од 7—8 деце: то је одбор тога мњења, да предложи скупштини, да распусти забавиште до бољих времена, ако општина црквена не би хтела примити ту школу за своју, или не би била вољна да повиси потпору своју (од 300 ф. на 600 ф. годишње. За случај, да општина прими на себе издржавање ове школе, обезује се задруга, по закључку своје ванредне скупштине од прошле године, да ће кроз три године она давати општини у помоћ по 300 ф. на ову цел.

Задруга не мисли напустити сасвим ову ми-

сао, него тек привремено, док не ојача боље материјално, и онда да оснује у нашем ратарском крају чувариште за малу раденичку децу, где се нада, да ће учинити више родољубиве услуге нашем раденичком сталежу, него што је забавиштем могао да послужи бољој нашој класи друштвеној.

Тек после овог предмета прешло се на састављање предлога за прорачун друштвени за идућу 1895. г., који се овако утврдио:

I. <i>Примање</i> :	од чланарине:	600 ф.
	„ забаве:	300 ф.
	„ добровољних прилога:	50 ф.
	„ кућевне кирије:	850 ф.
	„ интереса на улоге:	200 ф.
	„ општине за по г. потпора:	150 ф.
	„ деце уплата за по год.:	50 ф.
	Свега:	2200 ф.

II. <i>Издавање</i> :	На капитализирање:	750 ф.
	„ приправнице:	250 ф.
	„ одело сироте деце:	200 ф.
	„ милостиње:	150 ф.
	„ репарацију и порез:	280 ф.
	„ послугу и штампу:	44 ф.
	„ чланарине и прилоге:	30 ф.
	„ забавиште на по год.:	496 ф.
	Свега:	2200 ф.

По том се закаже редовна главна скупштина за недељу у 2¹/₂ сата после подне 22. јануара (3. фебруара) 1895. г.

ПЕСНИШТВО

СРПСКОЈ КЋЕРИ

У СПОМЕНИЦУ.

Да ти дадем стручак цвећа,
За рад лене успомене;
Да те цвеће миром крепи,
Да те на ме опомене.

Нек' у врту цвеће цвати,
Знам, и оно живит воле.
Не ћу мајке да га лишим,
Јер и оно зна за боле.

Диван украс Бог ти даде,
Што те као круна краси;
А тај украс, селе, јесте,
Дично име: „Српкиња си“!

Али цвет ће да увене,
А мирис ће да усане;
Па зар само суво лисје
Рад спомена да остане.

Богато те Бог обдари,
Цуро лепа, — цуро знана;
Крај тог блага шта ти може,
Пружит рука сиротана.

А тај украс чувај, селе,
Не дај рђи да га квари;
Скупоцен је, више вреди,
Нег најскупљи адићари.

Краја има све на свету,
Све се губи — тавни — вене;
Ал „Срб“ име пропаст не ће,
Оно нек' те сећа мене.

Ђорђе Брашован.

ЗАБАВА

АЛИ.

Новелета Х. Ремагена.

„Но, драги Милане, ти још никако златне бурме да понесеш? Ти, који си тако одушељено говорио о браку? Или можда сад друкчије мислиш, него пре?“

„То никако, Ђорђе! Ја сам, као и пре што сам био, кандидат за женидбу и не пропуштам ништа, што спада у ту струку. Идем на домаће забаве и јавне игранке, похађам концерте, не ћу ниједну реч рећи против пуница, годишње издајем најмање до подесет форината за цвеће и друге поклоне, а не засмејем се, кад је говор о женидби и удадби!“

„Па ипак се још ниси оженио? Та у Јевропи има доста милијуна женских кандидата за удадбу! Да је мало девојака у Јевропи, то се никако не можеш потужити; те треба само да пружиш руку!“

„Да, да, само да пружим руку! Али то баш не ваља! Та зато и има толико несретних бракова! Гдегод је каква игранка, ту се виде двоје младих, или се нађу гдегод у купатилу, или се виде на железници, и тек ако се два или три пута разговарали, а оно готов ђувегија и невеста! И нису се добро ни упознали, опрема је већ готова, праве се сватови, иде се у цркву на венчање и пред олтаром свечано се везују за живот. Но на брзо после венчања излази на видело, какве имају и једно и друго мане и слабости.“

„Што се мене тиче, ја сам предосторожан човек, ја бих све потанко да испитам, пре него што бих се везао за живот. Ја поступам методично. Погледај ову књижицу, лепо увезану у мароканску кожу. Ја је увек уза се носим. Натпис јој је „Али“. У тој књижици свака девојка из места и из околине има свој лист.“

На једној страни забележена су сва њена добра својства, а на другој страни прибележим свако „али“, које ми дође до ушију. Прва девојка, чија „али“ страна остане кроз три године чиста, биће — наравно, ако се она томе не успротиви — докторка Ненићка. Ту књижицу имам поред себе већ пуних пет година.“

„И, као што видим, до данас ниси нашао савршено створење?“

„Нисам. Али ја још нисам изгубио наду; ја тражим без престанка и даље.“

„До душе, ја не знам, какве ти тражиш врлине на девојкама, али ипак држим, да у нашој близини има неколико баш ваљавих девојака. Н. пр. шта ти мислиш о Милеви Косићевој?“

„Милева Косићева? Наравно, и она је записана у мојој књизи! Чекај само — ево Милеве

Косићеве на листу 16: Лепушкато створење, лице се може допасти, плаве очи, има све зубе, умиљата је, доста паметна, али —“

„Али?“

„Па ипак не може бити! Ево шта стоји записано. Јединица у матере, мати јој је жива.“

„Па шта онда?“

„Па шта онда? Драги Ђорђе, то је баш оно, што ти не разумеш. Ђерку јединицу, која има живу матер, не треба никако узети. Ту ти је нежна мати од рана јутра до мркле ноћи код своје ћерке јединице, њих две увек све претресају а кадикад се штагод и договарају, њој је муж само трећи и има врло потчињену улогу.“

„Тако? До душе, у томе има нешто и истине. Али, молим те, кажи ти мени, како ти мислиш о Ленци Досићевој? У те има ваљда шесторо или седморо, које браће, које сестара.“

„Тако је, али иначе шта има мало. Ту стоји црно на бело: многобројна породица, имање малено.“

„Дакле, ти хоћеш девојку с великим новцима?“

„Шта? С великим новцима! Ух, како је то ружно и рећи! На то ја и не мислим; али кад се женим, ја не ћу лошије да живим, него што живим данас.“

„До душе, донекле у томе имаш право. Али у нашој вароши има доста и богатих девојака; н. пр. Макрена Мејићева има у штедионици сто хиљада.“

„Макрена Мејићева? Лист 22: елегантна појава, бледа у лицу, дивни зуби — додуше фали јој један очњак —“

„Је ли то сва њезина мана?“

„О није, ево ту стоји написано: не пише, као што треба. Она тако пише, како се већ неких двадесет година у школама не учи. Или није ништа научила, или је ишла давно у школу. И о једном и о другом даје се озбиљно мислити.“

„Збиља, ти си заиста велик избирач; па ипак ћу ти споменути једно име, против којег нећеш моћи казати ниједно „али“. А то је Ирина Могина. Можда си ти и превидео то красно девојче, или можда и на томе листу има какво суморно „али“ забележено?“

„Никако нисам превидео. Ирина Могина: Лена, млада, имућна, образована, умиљата, али —“

„Дакле?“

„Али — хрче, кад спава!“

„Но, боже благи, а откуда ти то можеш знати?“

„На тој доста важној белешци имам да за-

хвалим собарици, која је служила у кући њених родитеља.“

„Ха, ха, ха!“

„Смеј се само, то није ситница, којој се треба смејати. Ја не могу да спавам, ако когод поред мене хрче.“

„Е, драги прајатељу, кад је тако, онда се ти никад не ћеш оженити, ти ћеш остати ве чити младожења.“

„Па и не би била баш никаква несрећа. Мени је данас врло добро. Моја адвокатска радња напредује. Већина мојих клијената јесу они, који би хтели да ми буду тастови. Сваки дан дође један к мени, да види, имам ли посла, загледа на све стране, па како за свој долазак мора наћи какав повод, даде ми, ако нема што паметније, да напишем ствари којем њиховом дужнику. Ти машеш твојом мудро главом, јер не одобраваш. Па ипак те уверавам, да би ми добра женица била увек милија, него цела ова поворка клијената. Па напослетку и то једаред мора бити.“

„Само тада не заборави и мене у сватове позвати.“

„Зацело не ћу заборавити! Кад постигнем срећу, ја ћу је расгелалити по целом свету, а кад то буде, биће велики сватови. Црква ће бити свечано окићена и осветљена, у сватове ћу звати све моје пријатеље, а вино и шампањца теби ће све потоком.“

„Врло добро! Тако и треба да буде. И кад будеш састављао јеловник, ја ћу ти помоћи. Ја то разумем.“

* * *

„Помози Бог, Милане! Та где си? Завукао си се у пужеву љуску, па те нико и не види. Моје те очи канда нека четири месеца нису видели. Та је ли ти познат глас, који је о теби у свету? Та свет говори да си се оженио.“

„Тако је, глас на срећу није лажан.“

„Шта, зацело? Па ти ми ниси ни јавио, кад ће бити твоји сватови? Ти си зацело заборадио, да си ми обећао, да ћеш ме звати у сватове?“

„Опрости, мили Ђорђе, моје венчање било је са свим у типини, без икакве помпе и галаме — ја, невеста, свештеник, кум, стари сват и девер — ето, то су били цели светови.“

„Па барем да си ме после потражио, да ме обавестиш о тој важној промени!“

„Ја сам те хтео већ више пута да потражим али моје је време тако скучено, да до данас нисам имао каде?!“

„Имаш ли још и сада много клијената?“

„Ох то не, број клијената је врло мален, да већ мањи не може ни бити. Кандидати за тастове сви су ме оставили.“

„А за то си у твојем тасту добио зацело ваљаног клијента?“

„А, то не! Отац моје жене одавно је умро. У осталом и да је био жив, тај не би имао због чега се процесати, био је мален занатлија, који је увек био сиромах. Кад нисам у мојој писарници, ја пишем чланке за стручне новине, које ме добро плаћају. У вече кад сам код куће, дајем лекције, али не ученицима, него само једној ученици, мојој милој женици.“

„Шта, твојој жени?“

„Јесте, учим је граматику, правопис, земљопис и т. д. Сирота, живела је у скученим приликама, па није могла ништа учити! А она тако радо учи, и мени је баш мило, што јој могу бити учитељ. После учења повечерамо нас троје, т. ј. њих две женске и ја, нашу скромну вечеру.“

„Две женске?“

„Јесте. Да, да, ти не знаш! Моја пуница живи код мене. Наиме моја Меланија је јединица у мајке, и ја никако нисам могао тако шта урадити, да кћер оделим од матере! Дакле, после учења, нас троје повечарамо, а за тим се мора радити. Онда ја или радим своје адвокатске послове, или читам коректуру из штампарије. Моја женица већ у велико хрче, а ја сам још у послу!“

„Твоја жена хрче?“

„О, да, па још те како многозвучно — мени је чисто мило слушати је, кад хрче.“

„Е, мени је баш мило и радујем се, што видим, да си сретан. Али, драги пријатељу, кажи ти мени, а шта си урадио са твојом лепом, у зелену мароканску кожу увезаном књигом, што се звала „Али“.“

„Хм, од те сујеверице ја сам се излечио. Ја се сам смејем, кад се сетим на ту бесмислицу. Шта сам с том зеленом књигом урадио? Поклонио сам је својој жени на дан нашег венчања. Услови — мане — све су то трице и кучине! Ти се смејеш? Добро, е да знаш, да би ти то исто урадио, што сам и ја урадио, кад би нашао на пар тако загонетних, милих, плавих очију, какве су у моје Меланије...“ А. М. М.

ТРИ СЕСТРЕ

— СКАСКА —

Три сестре пођу у свет, да кушају срца људска.

Једна од њих, девојка у првом цвету

младости, носила је руже а на лицу јој блистао се слатак, још детињ осмејак.

Друга је била старија, жена озбиљна

лика, у руци је држала диван бео крин.

Трећа је била старица, блага лица и сребрних власи. На њој се огледала лепота прве сестре и озбиљност друге.

Па као што се оне међу собом разликоваху, тако им беху жеље и намере различне.

Љубав је хтела да влада, Врлина да упућује, Доброта да помаже.

„Ми се растајемо,“ рече Љубав сестрама. „Посланство ће нам се свршити, кад се нађемо сједињене у једном срцу. Тада се можемо винути у недогледне висине, одакле смо и дошле.“

И тако се расташе.

Куд год је Љубав пролазила, сретала је радост, слава и одушевљење. Она је нашла љубав, тошлу и истиниту, љубав, која се с непоколебљивом верношћу препоси и преко гроба, љубав, која одважно и смело савлађује све препреке, љубав у колеби, љубав у палати, љубав за појединца, љубав за цело човечанство, љубав свуда.

Па ипак није била задовољна. Овако се тужила: „Још не нађох себе у савршенству.“

На свом путу наилазила је Љубав често на Врлину и Доброту, али сваку за се. Уз Љубав, на место Доброте, стајала је Себичност, а како је често строгој Врлини недостајало Љубави и Доброте!

Једнога дана дође Љубав у дивну долину, која се блистала, купала у сунчаним зрацима. Кроз свеже ливаде вијугао је бистар поточић. На цветним обалама играли се лептирићи, милујући цветак по цветак. Птице у лугу славиле су Творца дивном

химном похвале и захвалности. Божанствени мирис испуњавао је ваздух.

Љубав је осмехом облетала ову долину. „О, кад би била моја! Овде бих основала своје царство, овде бих се вечно настанила!“ узвикнула је она, обасипајући ружама сребрнасте таласиће.

У том усамљеном крају спази људска бића. Под гранатом липом, која се далеко преко воде пружила, клечало је девојче; лице је покрила рукама. Да ли од прекомерне среће или љутога бола?

Љубав му се приближи и познаде, да је баш она сама, која девојану тако потреса. Према њима, на супротној обали, виђаху се двоје младих, загрљени. Весели смех њихов дотаче се девојчета и оте му тужни уздах. Оно се подиже и са свим преобразено погледа око себе. Божанска благост обасја му бледо лице. Рашири руке и завани:

„С Богом, драги! Будите сретни! Кад те није могла усрећити моја љубав, нека те усрећи моје пожртвовање! Ти не можеш ни замислити, колико ме је горких суза и непроспаваних ноћи стало, кад сам ти твоју љубав привела. С Богом и заборави ме! Мени може само Бог помоћи!“

Кад је то чула Љубав, пољуби девојче у бледо чело. Од једном се створише Врлина и Доброта крај ње.

„Да си благословена, кћери наша!“ шаптаху оне. „Ти си саму себе победила, а то је — највећа победа!“

Девојче осети близину надземаљских бића, погледа горе, као да види, како се, смешећи се, па ипак са сузама у очима, и радосно вију над њом.

Зајечар.

Превела Д. Ј. Гавриловић.

АФОРИЗМИ ЗА СРПКИЊЕ.

Пише гђа С. С.

Идеал вечите лепоте женске показао нам је Фидија и Милон. Та је лепота нашла израза у медицејској и миланској Венери. Али оба та кипа, ти узорни класичне пластике, које је изрезала рука бесмртних уметника, нису у струку нимало танка. Та у њима не лежи лепота, него у пластичној облици, у еластичном и грацијозном кретању игибању тела. Но те се дражи женског бића губе у мидеру, који даје телу облик дрвене лутке, јер не допушта слободно природно кре-

тање ту чаробну симфонију млађане гипкости.

*

Мидер шкоди здрављу а без овога нема лепоте, нема сунца, што све оживљава.

*

Женскиње би се радо отресле мидера, баш као и мушки круте огрице, кошуље и маншете, али не смеју од моде. Само снажна рука кида ланце, па док мушки трпе тесне огрице, морају и женскиње трпети мидере.

*
Женскиње, које мрзе моралну стегу, носе
обично тесне мидере.

*
Ретке су женскиње, којима мидер и морална
стега годи, још ређе пак оне, које не осећају
да их морал стеже, па тако је и код мушких
са тесном огрлицом.

*
Мода је на свету једини тиранин, за којег
се људи мање-више отимају да му ропски служе.
Силом роб се може пре или после ослободити,
али својевољно остаје и онда роб, кад га осло-
боду. Тек што нас једна мода ослободи, зароби
нас друга.

*
Мидер као стега шкоди здрављу, али као

лака дисциплина уредне тоалете модернога кроја
може поднети као потребно зло, кад већ мора
силом бити.

*
Велики карактери су ређи него велики људи,
најређи пак они, који су и једно и друго.

*
Надежда је и сабља и мелем, она и задаје
и вида ране.

*
Култура може курјака укротити а без ње
ће и јагње подивљати, али зато опет свако за-
држава своју природу.

*
Радост, жалост, примање и давање — то су
главне црте људског карактера, који налазе од-
сјај у оку и лицу, том огледалу душе.

ЧИТУЉА.

† **Катарина пл. Бота** супруга нашег одли-
чног свештеника и сарадника овог листа г. Борђа
пл. Бота из Јарковца, примерна супруга и мати
четворо нејаке деце преминула је лицем на св.
Николу прошле године у својој 28. години жи-
вота. Нека прими наш пријатељ и наше сауче-
шће у својој тузи, а покојници нека је вечна
памет

† **Јелена Вуловић Мирковића**. Тек сад смо
дознали, да се још септембра месеца пр год.
упокојила ова одлична Српкиња Јелена Вуловић-
Мирковића председница Женског Друштва у
Крагујевцу. Немогавши се прилагодити одредба-
ма београдског „Женског Друштва“, образоваше
Крагујевкиње засебно самостално „Женско Дру-
штво“ и избраше ову вредну и одушевљену
Српкињу за председницу. И нису се у њој пре-
вариле Она је за све радила и коме су познате
тамо политичне прилике, тај ће поњати, како је
тешко одржати међу тако страсним елементима
слогу, љубав и заједнички рад, јер политично
партизанство захватило је корена и међу жен-
скињама на оној страни. Па ипак је покојница
толико вештине показала, да је знала и умела
све те елементе спојити и у заједници одржати;
а чим се поболела, почет је тај отров да разједа
друштво и многе чланице још за време њене
болести, почеше напуштати мисао удружења и
оставише тако племенито поље свога јавног
рада.

Покојница беше за две године дана подигла
тако задругу ту, да је почела држати корак с
београдском задругом. Завела је радничку
школу и довела већ до остварења и ткачко оде-
љење, па је смрт прекиде у извршавању те
привредне струке. Радила је на томе, да се тамо
и забавиште друштвено подигне, али није нашла
довољна одзива у грађанству, што ју је јако
тиштало. У опште она беше у друштву и пред-
седница, и благајкиња и деловођа (перовођа);
она све и сва, а друге су тек име носиле. По-
ред тога је сама била и скупљач претплате за

наш „Женски Свет“. Па ипак поред тога узор
жена, домаћица и мајка. Свуда је њено око мо-
трило, на све пазило; а руке пуне посла у дру-
штву као и на дому.

Имала је седморо деце, и од тих су јој да-
нас живи два одраслија сина и мала ћерка од
3 године. Остала су јој деца помрла од запа-
љења мождане марамице, те је тако жалила, да
су је често онесвесешћену дизали с гробова не
само лети но и зими, те је канда ту и задобила
смртну рану.

У опште, губитак пок. Јелене Вуловић-
Мирковиће, није губитак само за породицу и
кућу њену, него је губитак за народ, јер су
данас таке Српкиње ретке.

Нека јој буде лака црна земља и вечна успо-
мена!

Јока кћи Чарапића Васе. На измаку про-
шле године упокојила се у дубокој старости
својој, а у великој сиротињи кћи великог српског
јунака из доба Карађорђева и кнеза Милоша,
кога су прославили народне песме и скаске.
Лака јој била црна земља!

Георгина Дебељачка, ћерка Ђуре и Савете
Дебељачки из Ст. Бечеја, преминула је у 17.
години млађаног живота свог. Беше се спрема-
ла за забавиљу српску. Врло је радо учила и много
читала, те је пружала и родитељима и народу
 лепе наде. Нека је Бог прими у рајске насладе!

Љубомир П. Ненадовић. У очи недеље
21. јануара о. г. угасио се живот Љубе П. Не-
надовића, једног од најмилијих и најдуховитијих
српских песника и књижевника. Љуба П. Нена-
довић родио се 14. септ. 1826. г. у селу Бран-
ковини близу Ваљева у Србији. Отац му беше
знаменити јунак и дипломата за време Кара-
ђорђа и Милоша прота Матија Ненадовић. По-
којни Ненадовић писао је много и сад скоро су
изишли његови списи у 12 књига. Што је год
писао, било је лепо, пуно осећаја и разумевања.
Нека је слава и вечна успомена покојном Љу-
бомиру П. Ненадовићу!

† **Новица Церовић**, војвода црногорски, један од најславнијих јунака српских, кога је опевао Иван Мажуранић у своме познатом спеву: „Смрт Смаил-Аге Ченгића“, упокојио се 16. јануара о. г. на Цетињу у дубокој старости својој. Његова успомена неће се никад заборавити у Српству. Нека му је слава и вечан покој души јуначкој.

КЊИЖЕВНИ ПРИКАЗ.

Сељанчице. Сlike и приlike из српског народ. живота. За народ написао Миливој Чудомировић учитељ. Свеска прва. Земун. Штампа-рија Ј. Карамате. 894 Цена 20 новч.

Г. Миливој Чудомировић учитељ бечменски намеран је, као што се види из предговора његова у овој књижици, да изда под горњим насловом неколико приповедака из сеоског народ. живота, које ће служити за поуку и упутство у животу нашим сељацима.

Из ових својих приповедака отпочео је приповетком: „Ко ће као Бог!“ Ова је приповетка већ штампана била у „Домаћем Листу“ од 1893. г. што је издавао пок. Стеван Коњовић учитељ сомборски и да није тамо већ била штампана, примио би ју био и одбор за издавање књига за народ из задужбине Петра Коњовића, које издаје „Матица Српска“.

Већ та околност показује, да је приповетка добра и поучна за ширу нашу публику. Она на примерима показује, како пролазе деца, која се мазе на дому и којима се чини све по вољи; показује и то, како рђаво друштво може да наведе човека на грешан пут, на лаж, крађу, пакост, злобу и освету.

Примери су узимани из сеоског, ратарског живота, и за то би ова књижица била врло добра за награду деце ратарских родитеља. Врло би корисно било, да читају оваке приповетке и одрасли наши ратари, а особито би пристала за децу сеоских повторних или недељних школа.

Цена је врло малена и могу је лако набавити и сиромашнији родитељи.

Кад набављају учитељи књижице деди за премије о испитима, нека имају на уму и ову књижицу.

— и.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.

Изишла је 1. свеска цетињског листа „Луче“, који смо још прошле године објавили били. Ово је лист за књижевност и уједно орган друштва „Горски Вијенац“. Излази у месечним свескама од 2—3 табака и вреди за Црну Гору, Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину 2 фор. годишње, а за све остале земље 3 ф. годишње. Рукописи, листови у замену и претплата шаље се на адресу „Управа Друштва „Горски Вијенац“ Цетиње (Cettinje — Montenegro). Поједина свеска „Луче“ кошта 30 н.

Ова прва свеска има богат и леп садржај и

обећава да ће стати у ред наших најбољих књижевних листа.

Изишао је 14. јануара о. г. у Цариграду нов српски лист под насловом: „Цариградски Гласник“. Власник и уредник му је г. Ник. Сп. Савић, а администратор г. Коста Групчевић. Штампарија Синова А. Зелића. Лист је намењен проветним, привредним и трговачким интересима; али ће доносити најважније и са политичког поља, а у подлисцима доносиће поуке и забаве. Цена је листу годишње 40 гроша (14 динара у сребру) и шаље се на ову адресу: A la Direction du Journal Serbe „Tzarigradski Glasnik“, Constantinople — Pera (Turquie). Већ за то, што се тај лист појавио у Цариграду и што ће нам доносити вести о нашој браћи из Турске царевине, ваља га потпомоћи претплатом.

„Занатлијски Гласник“ почео је да излази у Београду почетком ове године, покрећу га саме занатлије (чланови еснафа мушких и женских кројача). Излазиће недељно по један табак. Лист ће се бавити чисто занатлијским и обртничким пословима, и стаје за Аустро-Угарску 5 фор. годишње а претплата се шаље администрацији „Занатлијског Гласника“ у Београду. Овакав је лист потребан свим занатлијама, те препоручујемо и нашим занатлијама с ове стране.

„Муња“ шаљиво-сатирични лист почео је излазити у Нов. Саду јануара месеца о. г. под уредништвом г. Милоша Токалића-„Соље“. Излазиће трипут месечно: 1. 10. и 20. дана сваког месеца. Цена је годишња 4 фор. а може се претплатити и на по и четврт године. Претплата се шаље на администрацију листа у кући г. Ђуре Поповића на главној пијаци.

„Просвјета“ лист, што је излазио већ две године на Цетињу, а за који смо били јавили, да ће престати излазити, примила је на себе канцеларија министарства Просвете и црквених дела у Црној Гори и продужује издавање његово у истом облику као и до сад, и цена је задржана од 2 ф. за Црну Гору, а за остале земље по 3 фор. годишње. Претплата се шаље на горњу канцеларију. Из овог листа ће изостати у будуће белетристика, коју је примио на себе тамо други лист „Луча“, а ове ће се претресати само школске и црквене ствари.

„Књижевна Смotra“ („Књижевна Смotra“) коју је до сад онако лепо уређивао велезаслужни и вредни књижевник и наставник хрватски г. Иван Филиповић, престаје излазити засебно, јер је овај досадањи њен уредник остарио, па се повлачи са бурног јавног рада, да отпочине од велика труда. Но зато ће излазити уз педагошки лист „Napredak“ (Напредак) двапут месечно као прилог овог листа: Овај пак лист излазиће од почетка ове 1895. г. четир пута, место трипут недељно, а цена му остаје досадања од 5 ф. за Аустро-Угарску, а за остале земље 5 ф. 20 н. Овај је лист уједно орган „Хрватског педагошког књижевног збора“ и „Савеза хрватских учи-

тељских друштава.

Од „Вртарског Весника“ семенарске и вртарске трговине Војина Јовановића у Нов. Саду. Година V. изишла је и сад пролећна евеска са богатим и леним илустрацијама вртарске струке у коме су за сваку врсту и цена и увети одређени. Весник се шаље бесплатно, кога зажели и може по њему набавити у овој трговини, што му год треба из ове струке.

ЈАВНА ЗАХВАЛА

Гђица *Нина Никוליћева* из *Илинце* шаље већ од неколико година своје крајцарске уштеде добротворној задрузи Српкиња Новосаткиња на њене цели, па је послала и лањске уштеде од 3 ф. 65 н

Исто тако изволео је послати овој задрузи г. *Орештајн*, *фибриконт* *каје беоцинске*, мимо оних 5 ф., што је као прилог јесенашњој друштвеној забави дао, још 10 ф прилога на њене цели.

Ова добра воља и својевољна потпора друштвених цели побуђује потписано начелништво да се горњим прилагачима јавно захвали.

У Новом Саду, 24. јануара 1895.

Јул. Радовановићка, начелница.

На дан двадесетпетогодишње прославе мојег скромног учитељског рада 14. (26.) децембра 1894. год. примила сам многобројне честитке из места и са стране, као знак љубави и признања. Како ми није могуће свакоме посебце захвалити се, то за пријатну дужност сматрам јавно, путем овог многодељеног листа моју најдоплију благодарност изјавити свима онима, коју су доброту имали ову моју прославу честитати ми У првом реду пак пречасном господину Жарку Стакићу пароху, славном српском учитељском збору велико бечкеречком и многуваженом му председнику г Дру Светозару Петровићу сл. добротворној задрузи Српкиња и велештованој гђи председници Емилији Мунчић; сл. српском девојачком друштву великобечкеречком и велешт. гђи Олги Матејић председници; срп. вел. бечкеречкој омладини, благодарној ученици Јулијани Пириној и свима осталим пријатељима и познаницима из места и са стране, који ми честиташе

У Вел Бечкереку, 20. јануара 1895.

Драгиња Смедеревац, срп нар учитељица.

ПРИЈАТЕЉИ ЛИСТА.

Благородна гђа *Катица* пл *Еремић* из В. Кикинде изволела је и ове године, мимо свог листа, претплатити још за четир друга примерка, и умолила је уредништво, да по својој најбољој вољи одреди, коме ће та четир примерка ићи. Уредништво је наменуло и шаље као и дане: један примерак на управу више жен школе у Београд за једну добру ученицу, други примерак управи сарајевске више жен школе опет за једну добру ученицу, трећи примерак Добро-

творној Задрузи Српкиња у Дубровнику, да даде једној доброј тамошњој Српкињи у жен. школи Божа Бошковића или приправничкој жен. школи, а четврти Зетском Дому на Цетињу. Наш поштовани сарадник г. *Др. Никола Вучетић*, из Шапца, платио је поред свог још један примерак нашег листа, који смо наменили доброј ученици нашој Љубици Вучетића. Јављајући ово, уједно се захваљујемо најтоплије на пажњи и пријатељству родољубиве госпође *Катице* пл. *Еремић* и поштованом г. дру *Н. Вучетићу*.

НА ЗНАЊЕ.

Шиљемо још овај број свима лањским претплатницима у нади, да ће задржати лист. Ко нам не пошље претплату до 1. марта о г. ил не изјави, да ће задржати лист, томе ће се обуставати слање даљих бројева.

Молимо, да нам врате и 1. и 2. број они, који не мисле држати лист.

У Новом Саду, 1. фебруара 1895.

Уредништво.

ОДГОВОРИ

Гђи *Мари Јовановића* *Бос. Крупа*. Примили смо претплату, и Ваш смо прилог од 1 ф. предали благајкињи задружној гђи Соф Јевтићи. Хвала!

Оливери у месту. Добро је; употребимо. *Високородној госпођи бароници Анети Стаудах*, *Будимешта*. Примили смо претплату, а чланарину смо предали гђи благајкињи, о чему смо Вам и признаницу послали.

ИСПРАВАК

У весми „Својој сестри Даници“, што је изишла у 1. броју нашег листа од о г. стоји погрешно у потпису *Јован*, а треба *Иван* Мартиновић.

Тако исто у *Јавној захвали* наше задруге у истом броју, стоји да је дала 6 м. кошуља гђа *Софија* уд. *Адамовић*, а треба да је 10 кошуља од гђе *Анастасије* *Адамовићке*.

Молимо, да се овако исправи и да се узме на знање.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

По наговору мојих пријатеља вољан сам да у засебној књизи штампам моје приче из народног живота, као и одабраније приповетке одличних писаца стране књижевности.

С тога молим своје пријатеље а и пријатеље књижевности, да се заузму око скупљања претплате на ову књигу.

Књизи ће бити наслов: „Збирка одабраних прича“. Прештампане из српски листова *Начисао* и превео *Димитрије Маркуш*. Књига I. Цена 50 новч.

Скупљачима дајем пету књигу као рабат а књижарама по уговору.

Молим све српске листове да би имали доброту овај позив на претплату прештампати.

Нови Сад, 1. јануара 1895. год.

Димитрије Маркуш, дрд. права.